

Előfizetési díj.

Videki postán vagy helyben hordva

Éves díj	16 frt
Létre	8
Gyűjtőre	4
Évi díj helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepek kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám háta a lap szellemi részét illető közlemények címzetté.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESB CÍKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Híreim hirdetői díjára sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetések külön megkötésénél is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Híreim: Oppelt Alajos Stadt Stutenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein & Vogler (Wallisch-Haasenstein & Vogler hírtér) Budapest: Weiss Mor hírtérrel felvétel ird. Budapest szervizter 5. sz. Braun Ede hírtérrel felvétel, József 10. sz. 1. emelet.

Nyitási cikkek

garnid sorra után 26 kr. Esetenként.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”
politikai és közgazdasági napilap

hatodik évfolyama második évnegyedére.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egyes díj	16 frt
Févre	8 frt
Negyedévre	4
Évi díj	1 frt 50 kr.
Egyes szám ára	7 kr.

Megrendelések legelőször lehessen postai utalvánnyal alólított könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után iszteletpéldánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

„Kelet” kiadója.

A zöld könyv.

Budapest, május 23.

A) Ma osztottuk szét a delegatusok közt „zöld”, vagy „barba” könyv, mely nevébortékaiknak szentelt nyerte. Ez a boríték a magyar, és barba az osztrák delegatúrák eljöttét példányoknak. A könyv tulajdonképpen a külügyminisztérium keretében, politikai okmányainak gyűjtőművét tartalmazza. Hivatalos címe: „A cs. k. ir. követések és ügynökségek jelentései kereskedelmi politikai ügyekben. 2-ik szám. Mindkét országos bizottság előterjesztett 1876 évi május hónapban. Bécs 1876.” A zöld könyv ezen második szám sokkal terjedelmesebb, mint a tavalyi vaskos, 204 oldalnyi kötetet képez, melyhez különböző állam közgazdasági viszonyairól negyvennégy nagy, részben igen kimerítő okmány tartalmaz. A közlemények után diplomatiai személyzetünk szakpénztársáról és hivatalbeli buzgalmairól elegő fogalmakat nyerünk; némelyik eleinte igazi tudás szaktanulmány, mely felvett tárgyáról a legalaposabb elmélet és gyakorlati tájékoztatást nyújt.

Az egyes okmányokat részletesen ismertetni nem lehet feladatunk. Csak azokra tarunk utat, melyek közvetlenül érdekelhetik a hazai közönséget s itt első sorban Uengermüller berlini követési tit-

kár jelentése érdemel figyelmet, mely az 1868-iki osztrák-magyar-német kereskedelmi szerződés hatásait igen részletes és számos statisztikai adattal illusztrált jeles tanulmányban ismerteti. A benne foglalt szakavatott észrevételek a szerződés revíziója alkalmából remélhetőleg kellő méltánnyal fognak találkozni.

Igen tanulságos ismertetést közöl a gyűjtőműny Görgörország állami jövedelméről és adórendszeréről. A practicus ember nagy hasznát veheti továbbá a liverpooli főcsónak jelentésének az enist értékesítéséről, mely kérdés tudvaleg az internatiónális forgalom egyik legfontosabb ügyvéde nőtte ki magát.

A gyűjtőműnek két legbecesebb munkálata azonban Oroszországra vonatkozik. Az egyikben Schiessel községi titkár az orosz államköltségvetést fejtegeti az 1870—1874 években s a nagy birodalomnak eddig nem minden mozzanatában ismert pénzügyi helyzetéről nyújt ép oly alapos, mint érdekes tájékoztatást. Lépésről-lépésre kíséreljük a nagy birodalom pénzügyi fejlődését, melylyel korltozva a gazdasági fejlődés is rohamosan emelkedett. A zöld könyvben kötetek okmányok ugyanis Európa legkülönbözőbb piacairól egyhangulag jelentik, hogy néhány év óta az amerikai mellett az orosz gabona lón a gabnának meghatározásában a legelső és gyakran egyedüli tényező.

Mily roppant mérvet öltött az orosz gabnavitel, azt Princíp főcsónak nagy becsú s igen terjedelmes jelentéséből láthatjuk, mely Odessa gabona termő vidékéről foglalkozik. Száz évvel ezelőtt a város még nem is létezett s a magyar legkiválóbb szerepet játszik a világkereskedelemben. A jelentés nem csak Odessa körülményeire, hanem az összes nyugati, szám szerint nyolcz orosz kormányzószág gazdasági viszonyaira kiterjed s a cultura alatt álló földterület nagyságát, a lakosság módját, a gazdálkodás rendszerét, a termés eredményét, a termelési költségeket s a gabonakivitel ismerteti. A jelentést élvezettel fogja olvasni mindenki, aki a hazánkvaló oly nagyban versenyző orosz gabnatermelés és kereskedelem iránt beható felvilágosítást akar szerezni.

A török birodalom állapotairól is több jelentéssel találkozunk. Legfontosabb Theodorovic főcsónak jelentése Herzegovina és Bosznia viszonyairól, a lázadás kitörése óta, mely borzasztó nyomorba döntötte a lakosságot. Ezenkívül a marhavész tíz év óta pusztít a szerb területen tartományok. Romániával három okmány foglalkozik; az első azon törekvéseket méltányolja, me-

lyek önálló nemzeti ipar létesítésére irányulnak. E törekvéseket főleg a román gabona ár csökkenése hozta felszínre; 1875-ben a kereslet biánya folytán el nem adott gabonamennyek értékét 80 millió frankra teszik. Különben a jelentés nem igen hiszi, hogy Romániában erőteljes ipari lehetne teremteni. Egy másik okmány Románia 1875-iki hitel-és bankügyét, egy harmadik pedig az új közoktatási törvényt ismerteti. Így a zöld könyv ha nem nyújt is közvetlen politikai és actualis jelentőségű okmányokat, de egyrészt a gyakorlati kereskedő és másrészt az elmélet embere egyaránt igen sok tanulságot találhat benne.

— A képviselőház máj. 24-iki ülésében br. Simonyi kereskedelmi miniszter a phillora terjedésének megállításáról szóló tv. javaslatot tett le a ház asztalára. Ezután harmadik felfutásban is elfogadtatván a kisbelső törvényhatóságok megszűntéről szóló törvényjavaslat, tárgyalás alá vétetett a közoktatási bizottság jelentése a népközlési törvényhatóságokról szóló törvényjavaslatra tett főrendiházi módosítások tárgyában. A közoktatási bizottság a főrendiházhoz azon módosítványt, hogy a kormány csak akkor van jogosítva háromszori megújítás után a felekezeti tanodát beszűntetni, ha az illető vétkecs nagysága vagy előrelátatlanság tartós tehetetlensége derül ki, nem ajánlja elfogadásra s a ház az indítvány elvetésével, a közoktatási bizottság javaslatát fogadta el. Ezután tárgyalás alá vétetett a mentelmi bizottság két jelentése Császár Zsigmond ügyében. Az első jelentés vonatkozik a pestvidéki kir. törvényszék megkezelettségére, melyben Császár Zsigmond, ki okmányhamisítással és sikkasztással vádoltatik, kiadatni kéri a másik ugyancsak Császár vonatkozik, ki látszólag vádoltatik azon beszédnek némely tétele miatt, a melyet beszámoló Congrándon, választói közt tartott. A ház elhatározván a mentelmi jog felfüggesztését, az ülés véget ért.

— A képv. ház jogügyi bizottsága tegnapelőtti ülésében minden vita nélkül elfogadta általánosában a békebírásgokról szóló törvényjavaslatot. A panter Tivadar bizottsági elnök több tag kivánságára szintén elmondta a javaslat iránti nézetét. Ennek szükségét — ugymond — hogy a kisebb jelentőségű polgári peres ügyekben egyszerűbb, rövidebb, kevésbé complicit legyen az eljárás, maga is elismeri, s a javaslat részét elfogadja. A mi az ezen ügyekre vonatkozó bírói hatóság gyakorlásának szerveit illeti, városokban kötelezőleg kellő qualificationával bíró

egyéneket tart alkalmazandóknak. De a szabvány bíráskodást nem fogadhatja el. A független, állandó s elmozdíthatlan bíró helyett ismét a választásoktól függő s a pártok befolyásának alávetett bíráskodás lépne életbe. Ehhez szavazatával nem járhatna.

A bizottság ezután a törvényjavaslat részletes tárgyalásánál követendő eljárás módját állapította meg.

Percezel igazságügyminiszter előadta, hogy feltűnt, miként azok közt, kik a békebírásg elvét elfogadják, az alkalmazandó közökre nézve igen lényeges nézetkülönbségek fognak fenn. S miután ez képezi a tárgyalás sarkpontját, kéri a bizottságot, hogy mindenekelőtt az egyes közöket állapítsa meg.

A bizottság rövid vita után elfogadta ezen indítványt, s elhatározta, hogy pénteken tárgyalás alá veszi azon kérdést, minő közökre ruháztassák a békebírásg jogaitól gyakorlására.

Ezzel az ülés véget ért.

— A zárszámadási bizottság határozata, melyben a pest-fiumei hajógyárnak adott kölcsön után a felmentést gr. Lónyaynak meg nem adni javasolja, mint a „N. H.” írja, általános igazságot és feltűntetést okozott mindenképpen. A képviselőháznak egy csekély töredék örömmel üdvözlé azt, de a tulymód szám, az igazságos és higgadt elemek nem osztanak a bizottság nézetében, mely a kellő objektivitást nélkülözi. A szabadelvű párt legnagyobb részében uralkodó hangulat után itélve bizonyosságnak látszik, hogy a képviselőház a zárszámadási bizottság javaslatainak elvetésével a felmentést Lónyay grófnak, ki fényesen bebizonyította, hogy az államot ért kárak 6 nem volt oka, annál inkább meg fogja adni, miután kihaltatásban maga Kerkapoly, Lónyay utóda is kijelentette, hogy az állam kárt nem lehet Lónyaynak felróni.

— A közgazdasági bizottság elintézte a területrendezési tárgyalást egy főgömbön hagyott pontját, kimondván, hogy a területrendezés folytán hirtelül kimaradó hely megegyeztetéséről, segéd- és kezelő hivatalnokokról, kiknek fizetése eddig az államkincstárból a megye után adott, egy évi végkielégítéssel tarthatnak igényt. Ezután hitelesítette a bizottság jelentését s elhatározta, hogy a tárgyalatnak az osztályok mellőzésével való tárgyalás alá vételét fogja kérni.

KÜLFÖLD

Kolozsvárt, 1876. május 26.

Az angol kormány nyilatkozatot hivatalosan az iránt, hogy a hatalmak keleti ac-

szat magunknak; de az öreg báró Percemont Goras ősei a lakhelyeik roppant nagy becsét tulajdonított és nagyon is drágán akarták megfizetni azon szerencsét, hogy rombadult lakát szabad legyen valakinek újra felépítenie. Le kelle mondanunk róla; később az öreg báró meghalt, gyermeke nem maradtak s a várkastély eladódva tértéven, illő áron lett átengedve nekünk; de arra legalább harmincz ezer frank szükséglettel, hogy csak valamennyire is lakhatóvá tegye az ember e meredek sziklaormon álló régi kastélyt és ne keményen épen nem volt oly sietős dolog, mint nőmök így nagy költségbe verni magam csak azért, hogy oda tegyem át lakódomat. Szép kerttel körüvezett tágas, csinos, jól berendezett mezei lakunkat, melyet a közelben fekvő halomok, szőlő és hidegtől egyaránt védtek, tökéletesen kielégítőnek találtam számunkra s új szerencsényünknek más becsre nem volt előttem, mint hogy megszabadultunk általa egy kellemetlen s néha bosszantó szomszédságtól. Azon sziklának „halkas oldala, melynek escsán a perememő vár emelkedett, elég jó bort teremtet. Folyeből pedig fiatal fenyvesek borított pompás tanúja lehet a vadnaknak s erre nézve egy vélekedtem, hogy egyidőre jó lesz ökönygyon hagyni, hogy később csinos vadászatakat rendezhessünk e helyen. Nőm mindezekre nézve más véleményem volt. E nagy ódon várásgazdát egészen meggyavarta fejét. Úgy képzelték, hogy ha behelyezkedhetik az uri lakba, társadalmi állása legalább is ötszáz lábnyival fog felebb emelkedni a tenger felszínénél. A nők

BELFÖLD.

S. Szt. György, 1876. máj. 22-én.

(A házi ipar meghonosítása vonatkozó egyesület megalkalusa a működésének megkezdése)

Tökintetes szerkesztő úr!

Ma tartottuk meg itt a háziipar terjeszt-

nek vannak ferdő nézetek s anyának gyengeségei. Henrik oly nagy vágyat tanúsított mindig Percemontot sajátjának mondhatni, hogy Chantebel asszony nem hagyott nekem nyugtot adni, míg csak meg nem vettem azt számára.

A mint fiát megölette, első gondja volt a jó asszonynak jeleníteni neki a nagy újsgót. Mert a vásár csak ezelőtt két nappal lett végleg megerősítve.

— Mondj köszönetet kedves atyádnak — szolt nőm délkán — e naptól fogva Percemont várának ura és parancsolója vagy.

Igen — szoltam — ura a csalányok és tuskák birodalmának. Van is mire büszkőnek lenni s úgy hiszem, új látogatógéjeket fogsz nyomtatni, melyekről megtudja a világ és ismerősid e szép cimek.

— Ennél én sokkal szébb címmel bírok — szolt bérval a fia s karajjal átlólt. — Fia vagyok e vidék leggyorsabb, legderekabb emberének. Neveim Chantebel s eléggé megismerem érem magam atyám tettei által s megvetek minden másnémet uraságot; de ama regényes fekvésű, ódon lakot, a felnyúló meredek hegyoldalt, a vadon tenyésző fenyveset ezt már igen kedves játékszernek tartom és nagyon köszönöm neked kedves atyám és ha megengeded, majd találom én valamely vén körtet. Ágai közt egy kis fészek magamnak, hova eljárjak néha, olvasni vagy ábrándozni.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

ERCHMONTI VÁRKASTÉLY.

Regény.

Irtá:

SAND GYÖRGY.

Első rész.

I.

Az 1873-ik évi őszén jöttem legelőször összerögtetésbe a Nives családdal. Szokott szűnőmet élveztem s azon időben lehetett úgy örülnöm harminczere livre évi jövedelmelynek egy részét, mint királyi ügyész becses munkámmal szerettem, más részét pedig nőm, Chantebel asszony földirtokainakontos kezelés s jókárban tartása által. Egyetlen íam Henrik, épen bevégezte volt jogi tanulmányát s azon este vártam őt ha, midőn egy küldöncz következő tartalmat velet hozott számunkra:

„Chantebel ügyvéd urnak, Maison-Blanche, Percemont község Riom-on át. „Ügyvéd ur, szabad lesz-e önt egy érte-

keztelő felkérnem? Tudom ugyan, hogy ön szűnőidőt élvezi, de magam fogok átrándulni falusi lakába, ha szives lesz elfogadni engem.

Alix, Nives grófné.

R. S. V. P.”

Azt válaszoltam, hogy holnap elvárom a grófnét s nőm aazonal meg is szimbel feleletemért.

— Te mindjárt egyszerűen csak ezt feleled — szolt — a nélkül, hogy egy kicsit kérésnéd magad, vagy vártnál magadra, épen mint valami kis kezdő-ügyvéd, kinek épen semmi dolga nincs. Soha sem fogod tudni tartani rangodat.

— Rangomat? Ugyan kérlek, miféle rangal bírnak mi étesem?

— Ázzal, hogy a környék legelső ügyvédjének mondhatod magad. Szép vagyónal bírsz, szerencséd meg van alapítva s ideje volna kissé pihened is már.

— Annak is eljön ideje s remélem, nem sokára; de mindaddig, míg funk nem kezd meg pályáját s meg nem mutatja, hogy bír elég képességgel a kezemre bízott ügyek átvételére, nem akartam kockáztatni biztos álláspontomat. A teljes siker biztonságával akarom ezt az állászhoz jutni.

Igen, te ezt mondod, de a valóság az, hogy egész szenvedéllyel csúszsz az ügyleti dolgokban s egyet sem akarsz kibocsátani körmeid közül.

De különben is! én azt hiszem, Henrik nem arra való, hogy téged helyettesíthessen.

— Azon esetben megígértem már neked,

hogy nyugolamba lépek s falusi jószágunkon végzem be napjaimat, de reményem, Henrik képes lesz engem helyettesíteni, tanulmányait jól végezte, jó esze, sok tehetsége van...

— De nem bír a te testi erőddel s szilárd akarattal. Finom alkotás gyenge gyermek volt mindig. Ért tőlem örökölte.

— Majd meglátjuk, hogy lesz legjobb! ha igen kifárasztja őt hivatala, akkor vezetésem alatt oly ügyvédet csindok belőle, ki tudjon jó tanácsokat szolgáltatni bármelyik is. Elégé ismert volt a környéken s elegendő kedvelt arra, hogy ne hiányozzanak házuknál a vendégek.

— Az így épen jó lesz! ezt inkább is szeretem. Az ember adhat tanácsot s felvilágosítást a nélkül, hogy el kelljen távoznia hazulról s időzhessen jószágán.

Igen, az én koromban, ismeretem s tapasztalataimmal; de egy fiatal ember azt már nem teheti.

Fiannak a városban kellene lakni s vendéceztet lakásokon felkeresni, de még az is jó volna, hogy gyakorlata első éveiben énis mellette legyen, hogy utasíthassam őt.

— Itt van! mit mondiam, nem akarsz nyugolamba lépni! Akkor mire való az embernek késztély vásárolni, megtenni a beruházási költségeket, ha sem egyik, sem másik nem akar benne lakni?

Nőm rávért volt, hogy megvásároljam a peremonti uri lakot, mely hasonlóvá községben s fölaltitokunknak csaknem középen fekszik.

Már régóta bosszantott e sajátunk közö beékelé idegen terület s vágyunk megszerzeni

